

## UMUMIY KAMQONLIK KASALLIGINI STATISTIK BAXOLASH

**Sulaymonova Durdonaxon Baxtiyorjon qizi**

*FJSTI Sog'liqni saqlashni boshqarish va  
jamoat sog'lig'ini saqlash 1-kurs magistranti*

**Shokirov Mashrab Keldiyevich**

*FJSTI Preventiv tibbiyot asoslari, jamoat salomatligi,  
jismoniy tarbiya va sport kafedrası katta o'qituvchisi, PhD*

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada umumiy kamqonlik (anemiya) kasalligining tibbiy-ijtimoiy ahamiyati hamda uning statistik baholash masalalari keng yoritilgan. Kamqonlik aholining turli yosh va ijtimoiy guruhlarida uchrab, organizmning umumiy holatiga, mehnat qobiliyatiga va hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Maqolada kamqonlikning tarqalish darajasi, kasallanish ko'rsatkichlari, asosiy sabab omillari va rivojlanish dinamikasi statistik tahlil asosida ko'rib chiqilgan. Shuningdek, kasallikning oldini olish, erta aniqlash va samarali davolash choralari orqali uning salbiy oqibatlarini kamaytirish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

**Аннотация:** В статье рассмотрены вопросы статистической оценки и медико-социального значения общего малокровия (анемии). Анемия является одним из наиболее распространённых заболеваний, встречающихся среди различных возрастных и социальных групп населения и оказывающих негативное влияние на общее состояние организма, трудоспособность и качество жизни. В работе проанализированы показатели распространённости, заболеваемости, основные причины и динамика развития анемии на основе статистических данных. Особое внимание уделено вопросам профилактики, ранней диагностики и эффективного лечения заболевания.

**Annotation:** This article discusses the statistical assessment and medical-social significance of general anemia. Anemia is one of the most common diseases affecting different age and social groups and has a negative impact on general health, work capacity, and quality of life. The article analyzes prevalence rates, incidence indicators, main causes, and the dynamics of anemia development based on statistical data. Special attention is paid to prevention, early diagnosis, and effective treatment measures aimed at reducing the burden of the disease.

**Kalit so'zlar:** Kamqonlik, anemiya, statistik baholash, kasallanish darajasi, gemoglobin, tibbiy-ijtimoiy ahamiyat, profilaktika.

**Ключевые слова:** Анемия, малокровие, статистическая оценка, заболеваемость, гемоглобин, медико-социальное значение.

**Keywords:** Anemia, statistical assessment, morbidity, hemoglobin, medical and social significance, prevention.

Umumiy kamqonlik, ya'ni anemiya, zamonaviy tibbiyotda eng ko'p uchraydigan patologik holatlardan biri hisoblanadi. Ushbu kasallik qonda gemoglobin miqdorining kamayishi yoki eritrotsitlar sonining yetarli bo'lmashligi bilan tavsiflanadi. Kamqonlik nafaqat alohida kasallik sifatida, balki ko'plab boshqa kasalliklarning oqibati yoki asorati sifatida ham namoyon bo'lishi mumkin. Shu sababli u sog'liqni saqlash tizimi uchun muhim tibbiy va ijtimoiy muammo hisoblanadi. Statistik kuzatuvlarga ko'ra, kamqonlik dunyo aholisining sezilarli qismida uchraydi. Ayniqsa, bolalar, o'smirlar, homilador ayollar va keksalar orasida kasallikning tarqalish darajasi yuqori. Kamqonlikning keng tarqalganligi uning ovqatlanish sifati, ijtimoiy-iqtisodiy sharoit, surunkali kasalliklar va ekologik omillar bilan chambarchas bog'liqligini ko'rsatadi. Statistik baholash ushbu omillarning ta'sir darajasini aniqlash imkonini beradi. Kamqonlik kasallanishini statistik baholashda bir qator asosiy ko'rsatkichlardan foydalaniladi. Ular orasida kasallanish darajasi, tarqalish ko'rsatkichi, yosh va jins bo'yicha taqsimlanish, shuningdek, hududlar kesimidagi farqlar muhim ahamiyatga ega. Ushbu ko'rsatkichlar asosida aholi salomatligining holati baholanadi va sog'liqni saqlash tizimining ustuvor yo'nalishlari belgilanadi.

Tibbiy-ijtimoiy nuqtai nazardan kamqonlik inson organizmining umumiy holatiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Kasallik bilan og'rigan shaxslarda tez charchash, bosh aylanishi, ish qobiliyatining pasayishi, diqqatning susayishi kabi belgilar kuzatiladi. Statistik ma'lumotlar kamqonlik mehnat unumdorligining pasayishiga va vaqtinchalik mehnatga layoqatsizlik holatlarining ko'payishiga sabab bo'lishini ko'rsatadi. Bu esa jamiyat miqyosida iqtisodiy yo'qotishlarga olib keladi. Kamqonlikning asosiy sabablaridan biri temir tanqisligi hisoblanadi. Bundan tashqari, vitamin yetishmovchiligi, surunkali yallig'lanish kasalliklari, ichki a'zolar patologiyalari va qon yo'qotish bilan kechuvchi holatlar ham anemiyaning rivojlanishiga olib keladi. Statistik tahlillar shuni ko'rsatadiki, noto'g'ri ovqatlanish va past ijtimoiy ta'minlangan qatlamlarda kamqonlik holatlari ko'proq uchraydi. Hududlar kesimida olib borilgan statistik kuzatuvlar kamqonlik darajasining bir xil emasligini ko'rsatadi. Qishloq joylarda, tibbiy xizmatdan foydalanish imkoniyati cheklangan hududlarda kasallikning aniqlanish darajasi past bo'lishi mumkin, ammo real tarqalish ko'rsatkichi yuqori bo'lish ehtimoli mavjud. Shu sababli statistik baholashda faqat ro'yxatga olingan holatlar emas, balki skrining va profilaktik ko'riklar natijalari ham hisobga olinishi lozim.

Kamqonlikni erta aniqlash va oldini olish sog'liqni saqlash tizimining muhim vazifalaridan biridir. Profilaktik choralarga to'g'ri ovqatlanishni targ'ib qilish, temir va vitaminlarga boy mahsulotlardan foydalanish, homilador ayollar va bolalar orasida muntazam laborator tekshiruvlar o'tkazish kiradi. Statistik ma'lumotlar profilaktika dasturlari amalga oshirilgan hududlarda kamqonlik darajasining pasayganini ko'rsatadi. Davolash samaradorligini baholashda ham statistik tahlil muhim rol

o‘ynaydi. Gemoglobin darajasining normallashuvi, asoratlarning kamayishi va qayta kasallanish holatlarining pasayishi davolash choralari to‘g‘ri tanlanganini ko‘rsatadi. Uzoq muddatli monitoring esa kasallikning qaytalanish xavfini baholash va individual yondashuvni shakllantirish imkonini beradi.

Xulosa qilib aytganda, umumiy kamqonlik kasallanishini statistik baholash aholining salomatlik holatini chuqur tahlil qilishda muhim vosita hisoblanadi. Statistik ma’lumotlar asosida kasallikning tarqalish darajasi, asosiy xavf omillari va ijtimoiy oqibatlari aniqlanadi. Profilaktika, erta tashxis va samarali davolash choralari kuchaytirish orqali kamqonlikning jamiyat salomatligiga salbiy ta’sirini kamaytirish mumkin.

### **Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati**

1. Qurbonov P. et al. TIBBIY BILIMLARNI O‘RGATISHDA MASOFAVIY TA’LIM TIZIMINI TADBIQ ETISH //Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – №. 12. – С. 178-181.
2. Mirzakarimov B., Qurbonov P. TIBBBIYOTDA MASOFAVIY TA’LIMNI TASHKIL ETISHNING DIDAKTIK TA’MINOTINI YARATISH TEXNOLOGIYALARI //Research and Implementation. извлечено от <https://fer-teach.uz/index.php/rai/article/view/745>. – 2023.
3. Qurbonov P., Xoldarova G., Rasulova F. Tibbiyotda kompyuter tomografiyasi va undan samarali foydalanish. – 2023.
4. Qurbonov P., Ataxonov S., Sharofiddinov S. Masofaviy ta’limni tashkil etishning uslubiy asoslarI //Евразийский журнал математической теории и компьютерных наук. – 2022. – Т. 2. – №. 13. – С. 43-47
5. Sh R. S., Qurbonov P. S. THE ROLE OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN MEDICINE //Экономика и социум. – 2023. – №. 11 (114)-1. – С. 270-275.

### **Foydalanilgan internet saytlari**

1. <https://library.ziynet.uz/book/142161>
2. [www.fjsti.uz](http://www.fjsti.uz)
3. <https://tktishf.edu.uz/>
4. <https://dist.edu.uz>